List 45. **NOVICE** Tečaj LVI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. novembra 1898.

Jubilejno leto pa družba sv. Cirila in Metoda.

Z radostnim pričakovanjem so nastopili narodi širne Avstrije leto 1898. In med temi narodi gotovo Slovenci nismo bili zadnji, ki smo se srčno veselili petdesetletnice cesarovanja našega presvetlega cesarja in dobrega očeta Frana Josipa I.

Dasi nam je bilo vsem znano, da milosrčni vladar tudi ob tako izvanredni priliki odklanja vse hrupne in potratne veselice, želeč, naj bi se le z dobrimi deli in obče-koristnimi ustanovami proslavljal njegov jubilej, vender bi z drugimi avstrijskimi narodi vred tudi Slovenci ne bili mogli v svojih srcih prikrivati iskrene radosti povodom vesele petdesetletnice ljubljenega zlato vladarja, ampak bi jej bili dajali duška v raznih veselicah in slavnostih, — ko bi ne bila, kakor strela iz jasnega neba, neizrekljivo tragična smrt presvetle, srčnoblage cesarice Elizabete spremenila splošnega veselja hipoma v še bolj splošno, vsa srca pretresujoče žalovanje.

Izgubivši ljubeznivo mater — cesarico Elizabeto — pa se narodi mogočne Avstrije s podvojeno ljubeznijo oklepamo očetovskega srca toliko skušanega, a nikdar ne omahujočega cesarja Frana Josipa.

Njegov zlati jubilej moramo dostojno proslaviti, tako nam veleva verno in zvesto avstrijsko srce, — a mesto veselic naj v teh okoliščinah poleg cerkvenih slavnostij zavzemajo patrijotična dobra dela.

In kako naj to izvršimo Slovenci? Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, ustanovljena v ta namen, da podpira in pospešuje slovensko šolstvo na katoliško-narodni podlagi, smatra za svojo bistveno in velevažno nalogo tudi gojitev iskrenega in pristno-avstrijskega domoljubja. Zato si usoja njen glavni odbor:

1.) Nasvetovati vsem podružnicam, da oskrbe vsaka v svojem okraju začetkom meseca decembra t. l. sveto mašo za presvetlega cesarja Frana Josipa I., pri kateri naj bi se družbini udje in drugi verniki spominjali tudi rajnke cesarice Elizabete.

2.) Želi isti glavni odbor, da vse podružnice do konca jubilejnega leta mesto zabavnih shodov in veselic nabirajo jubilejnih darov za družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani in kupujejo njenih tem namenom izdanih slavnostnih knjižic.

Nabiranje darov se vidi sicer na prvi pogled samopridno, a v resnici bi bilo eminentno patrijotično dobro delo.

Bilo bi dobro delo, ker se v družbinih zavodih vzgaja in podpira večinoma ubožna in zapuščena slovenska deca, ki se otima ne le potujčevanju, ampak tudi nravnemu propadanju s tem, da jo družba vsprejema v svoje zavode, da jo poučuje in vzgaja v katoliško-narodnem duhu, in da jo gmotno podpira z obleko, učili in v mnogih slučajih tudi z najpotrebnejšo hrano. — Srce krvavi glavnemu odboru družbe sv. Cirila in Metoda, ker mora skoraj v vsaki vodstveni seji zaradi nedostatka potrebnih sredstev neugodno rešiti mnogo nujnih prošenj za podporo.

Vsak dar za družbo sv. Cirila in Metoda je pa tudi eminentno patrijotično delo. Kogar z dobro vzgojo rešimo nravnega propada, tega rešimo omikani in koristno delujoči človeški družbi, in s tem zabranjujemo, da se ne množi število anarhistov in drugih državi nevarnih ter vsakemu pravemu domoljubju škodljivih nezadovoljnežev. Kogar obvarujemo, da ne postane narodni odpadnik, tega smo morda uprav s tem obvarovali, da ne postane neznačajnik in izdajica tudi v mnogem drugem oziru. Značajni in rodoljubni Slovenci pa so bili in bodo vsikdar zlasti ob južni meji naše države najboljša opora mile nam Avstrije in najzvestejša ter najtrdnejša bramba proti vsem sovražnim nakanam.

Mislimo, da nam ni treba obširneje utemeljevati poziva za nabiranje jubilejnih darov v prid družbi sv. Cirila in Metoda. Pripomnimo le, da je imela družba zadnji čas precej manj dohodkov, kot druga leta zlasti zato, ker je splošno žalovanje in pijeteta zahtevala, da se opuste vse — tudi že napovedane veselice, ki so druga leta donašale družbi lepih dohodkov. Ta izguba se lahko obilno nadomesti z jubilejnimi darovi, ako se nakloni družbi tudi to, kar bi bile veselice stale.

Družba sv. Cirila in Metoda goji zlasti jedno željo, da bi mogla z jubilejnimi darovi poplačati še precej obilni dolg, katerega je morala narediti, da je pod lastno streho spravila tako potrebno — jedino slovensko ljudsko šolo v Trstu, in da je postavila lepo „Narodno šolo“ v Velikovcu, na katero se smemo Slovenci s ponosom ozirati. Ta dolg kakor môra teži družbo in je vzrok, da moramo na boljše čase zavračati vse — tudi najbolj opravičene želje in prošnje za kakoršno koli razširjenje družbinega delokroga.

Še nekoliko o tem, kako naj bi se nabirali jubilejni darovi. Umestno bo, ako vsa podružnična načelništva ob tej priliki skličejo svoje redne letne zbore, ali pa prekoredne, kjer so se redni za letos že vršili. Tu naj svoje ude, in po teh tudi neude, s primernimi domoljubnimi govori navdušujejo za to, da poleg rednih letnih doneskov darujejo še izvanreden, če tudi le majhen jubilejni dar. Marsikaterega domoljuba, ki še ni ud naše družbe, bo morda mogoče ob tej priliki pridobiti, da pristopi k jedni ali drugi podružnici ako ne kot ustanovnik z jedenkratnim doneskom 10 gld. ali kot letnik z 1 gld. na leto, pa vsaj kot podpornik z letnim doneskom 10 kr. Poslednji znesek bodo gotovo radi darovali prav mnogi izmed priprostega naroda, ako jim zavedni rodoljubi na primeren način pojasnijo lep in blag namen, česar jih vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda uljudno prosi. Pokroviteljev, ki so vplačali jedenkrat za vselej vsaj 100 gld., ima družba sv. Cirila in Metoda že lepo število, 238 Vender upa vodstvo, da izvanredna prilika cesarskega jubileja navduši tudi za tak domoljubni dar še marsikaterega odličnega rodoljuba, kateremu to dopuščajo njegove gmotne razmere.

Ganimo se, dragi rojaki! Naj se ob tej priliki poživi, naj mogočno vsplamti duh, ki vodi družbo sv. Cirila in Metoda. Obnovimo in razširimo v vse kroge gorečnost in navdušenost za mili naš narod, za dobro, nadarjeno, a ubogo slovensko mladino, katera je v toliko krajih v nevarnosti, da se nam odtuji in pogubi.

Leto za letom čujemo na velikih skupščinah družbe sv. Cirila in Metoda obupni klic odposlancev slovenskega naroda iz tužne Koroške, lepe Štajerske in za vso Avstrijo tako važnega Primorja: „Morituri vos salutant!“ Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda dobro pozna težki in skrajno nevarni položaj obmejnih Slovencev. A ono vstrajnosti ni izgubilo in noče obupovati. Dokler se borimo, dokler delamo za dobro stvar, za vzvišene ideje, — ne umiramo še, ampak živimo. Pomagajmo si sami, in Bog nam bode pomagal. Le pogumno in složno naprej!

Vse za vero, cesarja in domovino!

Meseca novembra 1898.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Politiški oddelek.

Politični pregled.

Državni zbor. — Seje postajajo čedalje hrupnejše, odkar je razpala jedinost nemških strank V zadnjih sejah je zbornica razpravljala o predlogih, naj se ministerstvo obtoži radi kršenja ustave, katero je zakrivilo s tem, da je izdalo razne naredbe na podlagi § 14. Pri razpravi o teh predlogih je Schönerer na nezaslišan način zasramoval Avstrijo, proti čemur je ministerski predsednik grof Thun jako odločno in srečno protestoval. Istotako so protestovali tudi razni drugi govorniki, katere so nemški poslanci, zlasti Wolí na nezaslišan način psovali iz izivali. Wolf je sam posegel v debato in pri tej priliki imenoval Poljake „ein Schmarotzervolk.“ To je prouzročilo nepopisen hrup. Predsednik je Wolfu sicer vzel besedo, a malo je manjkalo, da poljski in češki poslanci niso Wolfa na kosce raztrgali. Gniewosz je imenoval Wolfa pobalina, a vsled česar ga je Wolf pozval na dvoboj. Zbornica je obtožne predloge seveda odklonila.

Položaj. — Razmere v dunajskem kakor tudi v budimpeštanskem parlamentu se prostrujejo. Čedalje bolj se kaže, da nagodbe ni možno rešiti parlamentarnim potom in vsled tega se sodi, da vlada zaključi zasedanje že tekom prihodnjih tednov, da uveljavi nagodbo izvenparlamentarnim potom in da nastane daljša doba absolutističnega vladanja.

Nagodba. — Pododseki, katerim je naročeno prvo posvetovanje o nagodbenih predlogah, kar ne morejo naprej z delom. Nemci zavlačujejo nalašč vse delo, hoteč preprečiti parlamentarno rešitev nagodbe. Ako pojdejo posvetovanja v tem tiru naprej, jim še v desetih letih ne bo konec.

Nemški nacijonalci. — Minolo nedeljo se je vršil v Gradcu shod zaupnih mož nemškonacijonalne stranke, kateri je odločno obsodil stvarno in mirno opozicijo nemških strank ter vsako zvezo mej nacijonalci in mej veleposestniki in se izrekel za najostrejšo obstrukcijo.

Ogerska. — Opozicijonalne stranke so onemogočile doslej vsako posvetovanje o nagodbenih predlogah in sicer z obstrukcijo. Sodi se, da se bo morala vlada udati in predloge umakniti ter staviti druge, po katerih bo Ogerska svoje stališče napram Avstriji samostojno uredila, sčimur bi bil dualizem v bistvu uničen.

Francija. — Novo ministerstvo se je predstavilo parlamentu z izjavo, s katero se je izreklo na jedni strani za nadvlado civilne oblasti nad vojaško na drugi strani pa izrazilo vojaštvo svojo popolno zaupanje. Zbornica je program vdobrila ali s tem še nikakor ni rečeno, da je ministerstvo iz vseh nevarnostij.

Fašoda. — Francoska vlada se je udala angleški zahtevi in se je odrekla Fašodi, katero je bila zasedla. Vzlic temu pa nadaljujeta Francija in Angleška s pripravimi za vojsko in angleški ministerski predsednik lord Salisbury je sam priznal, da še niso odstranjeni vsi vzroki nastalemu konfliktu. Domneva se, da si hoče Anglaška sedaj zagotoviti Egipt, kar bi utegnilo prouzročiti velike in miru sila nevarne komplikacije.

Kreta. — Turškemu vladanju na Kreti je končno odzvonilo. Turško vojaštvo je začelo zapuščati otok, istotako turško uradništvo, katero je moralo izročiti vso upravo domačinom. V kratkem bodo velesile grškega princa Jurija slovesno instalirale kot princ-guvernerja in mu izročile vlado. Tako je naposled po mnogih ustajah in krvavih bojah postal ta otok svoboden. Ali bo v novih razmerh tudi srečen?

Obrtnija.

Kaj provzroči krojaču največ škode in kako se je ubrani?

(Spisal M. Kunc.)

(Konec.)

Geslo: Krojač, postani trd!

Zelo krivo je mnenje, da se brezvestni ljudje nahajajo samo mej gotovimi stanovi. Izkušnja uči, da mora biti krojač nezaupen proti vsakemu, naj bode visokega ali nizkega stanu. Najboljše sredstvo, ubraniti se škode in nesreče, je pač to, da se nikomur preveč ne kreditira. Ako more človeč ž kdaj v loterijo nesti svoj denar, naj vsaj preveč ne riskira. Naročniku naj se da le gotov, njegovim plačilnim razmeram primeren kredit in naj se dogovori ž njim v naprej, da dobi drugo naročbo šele potem, ko je prvo popolnoma poravnal. Zlasti nasproti mladim ljudem je treba previdnosti ker ti izgube često ves pogum plačatii kadar zagledajo velik račun in krojač mora večkrat slišati popolnoma opravičeno očitanje: Zakaj ste mu kreditirali? Za izgubo bi bila tudi jedna obleka zadosto vala. Krojači, kateri znajo zlasti mlade ljudi pridobiti, da mnogo naroče in ki dotičnike, kadar je račun narasel, neprenehoma preganjajo — tudi tacih krojačev je dobiti — ne šteje nihče mej reelne obrtnike. Tudi ugled tacih mojstrov ne traja dolgo. Pravočasni opomini in doposlatev računov pomagajo tu in tam, najboljše pa je, da se sploh ne delajo kupčije z ljudmi, ki plačajo še le potem, ko so bili opominjani. Ko bi tako ravnali vsi krojači, bi bilo vseh neznosnih razmer kmalu konec.

Na iztoženje se ni zanašati. Kdor kaj ima, se ne pusti tožiti, kdor pa ničesar nima, tistemu tudi ni ničesar vzeti in ima krojač samo čast, da mora še pravdne troške plačati. Tožba je toliko nevarnejša, ker v Avstriji zakoni ščitijo in varujejo dolžnika kar morejo. Dohodka do 800 gld. ni možno zarubiti in isto tako ni možno zarubiti hišnih potrebščin in pohištva. Dolžniku jo možno vzeti samo mej luksus spadajoče stvari a ljudje, ki nečejo plačevati svojih dolgov, sploh nimajo takšnih stvari! Kjer je upnik po zakonih izročen dolžniku na milost in nemilost, tam je možno dati samo jeden nasvet: kredit naj se utesni na kolikor najmanj mogoče.

Pisatelj teh vrst sem pri obrtni enketi na Dunaju spravil te razmere na razgovor in zahteval, naj se zakonito zavaruje plačilo rokodelskih izdelkov.

Posledica tega nasveta je inicijativni predlog, kateri je podala jedna skupina poslancev avstrijskega državnega zbora in po katerem naj bi se malim obrtnikom pridržala nekaka lastninska pravica do vseh njihovih naročnikom izročenih izdelkov, dokler ti izdelki niso popolnoma plačani. Ali postane kdaj kaj iz tega predloga, tega seveda ni mogoče prorokovati, dasi bi se ž njim uzakonila po mojem mnenju povsem naravna pravica.

Resnično in izdatno zboljšanje razmer pa se doseže jedino le s tem, da se kredit znatno utesni. Ako bi začetniki začeli svojo obrt s trdnejšimi načeli in gledali bolj na kakovost naročnikov, kakor pa na njih štedilo, bi varovali samo svojo lastno korist. Od skupnih korakov, mejsebojnega porazumljevanja, sestavljanja „črnih knjig“ v katere bi se vpisovali slabi plačniki, je po dotičnih narejenih izkušnjah pričakovati le delnega uspeha, zlasti ker je le težko doseči jedinost in ker taka jedinost navadno ne traja dolgo. V deželah, kjer je upnik bolje zavarovan napram dolžniku, tam je seveda možno tudi več riskirati, kjer pa ni tako, tam je vsekako tisti na najboljšem stališču, kdor najmanj kreditira.

Praktična izkušnja je najboljše navodilo, žal, da igra pri njej prvo ulogo pregovor, da škoda človeka izuči. Blagor mu, kdor se po škodi ne da prečestokrat opominjati. Kdor še v pravem času spozna, da z lahkomišljenim kreditiranjem samo svoje imetje in svojo delavno moč zapravlja in da je naravnost neodpustno, tuje ljudi oblačiti, pri svojih lastnih ljudeh pa štediti in stiskati.

Utesnitev kredita — to bi moralo biti geslo vseh krojačev. Za vzgled naj bodo konfekcijonarji, katerih tisti zadolževalci po poklicu nikdar ne nadlegujejo in katerim sel vsed tega dosti bolje godi, kakor krojačem, ki delajo za naročnike in katerim dela iztirajevanje zaslužka več sivih las, nega vse strokovne kalamitete skupaj.

Kmetijstvo.

Poglavje iz svinoreje.

Svinjereja na Kranjskem še davno ni tako razvita kakor bi mogla in morala biti. Naša c. kr. kmetijska družba se sicer tudi za svinjerejo zavzema in je kakor na drugih, tako tudi na tem polju dosegla jako lepih uspehov, a naš kmet je še indoleten in zato tudi svinjereja na Kranjskem še dolgo ni na vrhuncu.

In vendar donaša svinjereja obilnih koristij, ako je umna. Od svinje malone lahko vse porabiš in obrneš v

*

prid, tudi parklji, kosti, ščetine in črева ne gredo v nič. Svinjsko meso in mast sta skoro jedina poboljška, katera si more ubožnejši kmetovalec p ivošči ti. Prašič se spita v kratkem času ter vrže lepe bankovce, za debela svinječeta se najdejo vedno dobri kupci.

Ali svinje bi dajale še mnogo več dobička, ako bi jih vrstno in pravilno oskrbovali tečno, krmili in večkrat snažili.

Žal, da to naš kranjski kmetski gospodar še vedno ne pozna. Saj kmet zanemarja svinjo v vsakem oziru. Ne ozira se ne na pravilno hranjenje, ne na zdrave hleve. za čistočo in snago pa se že prav čisto nič ne briga, kakor da je to popolnoma nepotrebno. Za vsako drugo domačo žival skrbi kranjski kmet bolje, kakor za prašiča. Ravno to je največja in najškodlivejša napaka pri naših svinjerejcih. Največ radi tega je toliko in tako nevarnih boleznij, največ radi tega se primeri toliko nesreč in toliko neuspehov.

Glede na krmljenje in na snago store naši posestniki navadno to-le: V nesnažno, s staro, okisano pičo do polovice napolnjeno korito vržejo nekoliko klaje ter sem in tja enkrat prešičem površno nasteljejo. Edino, kar store za svinjsko snago, je to, da površno in malomarno nastiljajo.

Žive ljudje namreč še dandanes, koncem devetnajsrega veka, v neki nespametni veri, katera uči krivo, da se valja svinja v blatu radi samega veselja do nesnažnosti. Čim bolj je svinja blatna, čim bolj nesnažna, tem bolj ji vse tekne in tem bolj se debeli — tako zatrjujejo in modrujejo neumni nevedneži in ljudje verujejo. To misel so podedovali od svojih starih očetov in še dandanes se je drže, kakor klošč svoje kože.

Pred toliko in toliko leti ni bila živinoreja tako razvita, kakor je današnje dni. Ljudje so videli, da se valja svinjče po blatu ter so dejali: „Glej no, kako mu valjanje po blatu dobro de.“ To mnenje se je prelones od očeta na sina, od tega zopet na njegove otroke in tako je šlo od ust do ust ter se je med nekaterimi ljudmi ohranilo nepokvarjeno do današnjega dne.

Hvala Bogu in delovanju omikanih ljudij se nahajajo tudi že gospodarji. kateri so se otresli starinske navade ter se drže novih in koristnih izkušenj. Umen živinorejec da prašičem dosti sveže vode, da se v njej okopljejo, očistijo in ohlade, nadalje jih omiva vsak dan s hladno vodo, potem jih pa odrga s slamo. Debele svinje spira tudi po zimi a ne z mrzlo, ampak z mlačno vodo — in kasneje jih odrga s slamo, da se posuše. Ta posel izvršuje v gorkih svinjakih, kajti znano mu je, da se sicer prašiči prehlade.

Svinja ljubi čistočo in snago baš tako, kakor vsaka druga domača žival. Čist in snažen prašič je vedno bolj zdrav kakor nesnažen ter donaša večjih dohodkov. kakor nečist in umazan prašič.

To troje boma v naslednjih vrstah poskusili častitim našim bralcem in bralkam v kratkem dokazati, da bodo v prihodnje — na svojo lastno korist — umno ravnali s prašiči.

Prašič pušča svoje blato vedno v jednem in istem kotu svinjaka. To stori, da ne ogrdi vsega ležišča. Nikdar se ne vleže na onesnaženi prostor. Ako je le še nekoliko čiste slame v hlevu, poišče si jo ter se zavije vanjo. Ker se onesnaži vedno v enem kotu in ker se ne vleže na blato, zatorej je smatrati za dokazano, da ljubi čistočo in da zametuje nesnago. Res je, da svinja rada drži blata, luž in mlak, a to stori brez dvoma samo zaradi tega, da se ohladi. Privošči svinji čiste vode za kopanje, osnaži jo po koži in prepričal se boš, da ne pojde nič več v blato in v mlako. Ali si že videl kdaj da se valjajo svinjče pozimi v blatu? Pozimi tega ne stori, ker mu ni vroče, a po letu mora iti v nesnažne mlake, ker mu ne daš hladne in čiste vode.

Snaženje kože in umivanje z vodo je svinjam ravno tako ali še bolj koristno, kakor ostalim našim domačim živalim. Zaradi pomankanja vode in nesnažnosti nastane mnogo svinjskih boieznij. Vsak se je že lahko prepričal, da bolehajo prešiči po letu češče, kakor po zimi. Vzrok tej prikazni je nesnaga in velika vročina, katera škoduje posebno debelim svinjam. Ta prouzročitelljca boleznij pa se lahko odstrani s hladno vodo in snaženjem. Pravi nespametnež je torej tisti, ki se ne varuje škode. Zakaj pogine v železnišklh vozovih toliko debelih prašičev? Zavoljo tega, ker jim primankuje sveže vode, da bi se skopali in ohladili. Kaj je vzrok različnim izpuščajem na koži, kateri so vžasih precej nevarni, ker se jim pridruži huda groznica? Najprvi, najpoglavitnejši in najčešči vzrok tej bolezni je vročina in nesnaga. Uši opazimo največkrat na blatni in zanemarjeni koži, čišta živina ne postane ušiva. Akoravno se priklati sem in tja kaka uš, vender se hitro odstrani s snaženjem. V nesnažnih svinjakih dobe zanemarjeni pujski včaših toliko uši, da začno hirati in hujšati in često tudi poginejo. Gniloba ščetin je jako nevarna svinjska bolezen, vsled katere pocepa mnogo živalij. Na gnilobi ščetin bolen prašič postane slab, nevečen in kasneje prav nič ne je. Dlesna mu je vneta, iz gobca se izceja smrdljiva slina. Ščetine tičijo prav rahlo v koži, malo dete jih more izpuliti, na koncu vsake izpnljene ščetine opazimo kapljico črne krvi. Žival vedno hira, da, često tudi pogine.

Kaj pa je vzrok tej bolezni in kako jo zabranimo? Odgovor na to vprašanje se glasi: Najpoglavitnejši vzrok gnilobi ščetin je nesnaga.

Omenjeno bolezen odvrnemo tako-le: Svinje imejmo v snažnih svinjakih, dajajmo jim tečne piče ter sveže vode za pijačo in kopanje in slednjič jih očedimo vsak dan po koži. Prašiči postanejo ikravi, ako se klatijo po nečistih kotih, kjer se nahaja človeško blato. Živinozdavstvo uči, da se prikaže rdečica ali svinjska kuga največkrat med svinjami tistih gospodarjev, kateri jih drže vse leto v nečistih hlevih ter se za snaženje prav nič ne zmenijo. Nesnaga sicer ne povzroči svinjške kuge,

ali vender jo pospešuje t. j. nesnažne živali zbole češče, kakor pa snažne.

Čeden in čist prašič se bolje razvija, hitreje raste ter se bolje spita, kakor nečist in nesnažen. To uči vsakdanja izkušnja in o tem se more vsak sam prepričati. Bodi mi dovoljeno v dokaz navesti vzgled, katerega sem izvršil pred nekoliko leti.

Za poskus sem odbral dve popolnoma podobni svinji. Bili sta enako stari, enako veliki ter enako težki, Prva je bila 14 dnij v nečednem hlevu, rila je po blatu. kolikor ji je bilo drago ter se ni prav nič očedila Drugo svinjo pa sem ukazal zapreti v čist svinjak, vsak dan so jo omili s svežo vodo in tudi za kopanje je bila hladna voda vedno pripravljena. Obe svinji sta dobivali enako hrano v enaki meri. V 15 dneh je tehtala čisto in čedno držana svinja blizo 1 kilograma več, kakor njena nesnažna tovaršica.

Otresite se zastarele in jako napačne misli, da ni potrebno snažiti prašičev. Samo poskusite in redno izvršujte, kar smo zdaj nasvetovali, korist in dobiček ne izostaneta.

Poučni in zabavni del.

Žalostna — Fanika.

(Ant. L. Mozirski.)

(Dalje.)

V.

Obraz mili tvoj posili
Mi je vedno pred očmi,
Zdihujoče srce vroče
Vedno k tebi hrepeni.

Nekaj minut je Fanika tako slonela in ihtela. Na to vzdigne glavo, popravi si lase, ki so se jej bili nasuli na čelo, prime staro Ano za roko in jo srčno poljubi. —

Nikomur na svetu nisem še povedala, kaj se mi je pripetilo" pravi ona, „mislila sem, tega ne morem izustiti, a zdaj menim, da je najbolje, ako vse javim. Kadar vam bodem vse povedala, boste uvidili, da meni ni mogoče tukaj ostati. Ako bi prej vedela, da se semkaj čuje piskanje vlakovo, bi ne bila semkaj prišla. Bila sem dostikrat tukaj, a nikoli se ni nič slišalo.

„Verjamem rada", pravi stara gospa, „kajti ti si samo po dnevi sem hodila, takrat pa je v vasi preveč šuma, vozovi gor in dol tekajo in iz bližnje kovačnice se sliši kladivo, katero bije ob naklo, a sedaj je vse tiho. vse spi mirno v sanjah se zibaje. —

„Ipak povej, Fanika, kaj te teži?"

„Predno sem v M. v službo šla, bila sem mnogo let v L., to že veste", pravi dekle, — „Tam sem spoznala Toneta M., bili smo sosedje, skupaj sva se igrala, ko sva še majhna bila; ko sva pa zrasla, sedela sva večkrat v spomladi na zeleni trati. Sedela sva pogostoma v spomladi meseca maja zvečer na klopi pod veliko, staro, zeleno trto, on mi je dejal, da bi nobene druge za ženo ne vzel, ko mene; Bog je njegova priča, da mi zvest osane, naj tako tudi jaz njemu, in bode me vzel za ženo, kadar mu bode mogoče. Oh, Ana! Ne bodem pozabila nikoli istega večera. ko sva pod trto sedela. ko mi je on svojo ljubezen zagotovil, mej tem ko je v luninem svitu kos v bližnjem grmu prepeval.

„Potem sem šla v E., mučila sem se z delom in vsak krajcar sem shranila, da bi le Tonetu kaj v hišo prinesla, če bi postala njegova žena. Bog je moja priča, da nisem na druzega mislila in ljubila, nego njega. Moje misli so se vrtele vedno krog njega. Nikoli mu nisem bila nezvesta. V hiši, v kateri sem bivala, stanovala je tudi neka stara gospa, k njej sem ob nedeljah čestokrati zahajala.

Mnogokrati mi je dala vabilni list za gledišče, kajti njeni sin je bil gledišči igralec. Imel je navadno le male uloge, prestavljal je navadno kakega vojaka, kmeta ali kakega viteza. V gledišči sem se vedno prav dobro imela, in kedar sem bila pri stari gospej je njeni sin imel vedno kaj povedati — bodisi veselega, ali pak žalostnega. Kakor se pa ljudi dobi, kateri ne morejo v miru živeti, in le prepire sejejo, tako je bilo tukaj.

VI.

Ločiva se, zdrava ostani,
Poslednjič mi sezi v roko,
Spomin pa mi v srcu ostani
Ko drug te nevesto dobo.

Zdi se mi, kakor bi bila danes ista nedelja, ko je stara gospa zjutraj k meni prišla in mi povedala,, da bo njen sin danes v novi igri igral glavno ulogo. Ko ž njo še govorim vstopi — Tone. — Jaz sem pa občutila veselje, rudečica me je oblila, — a se nisem upala javiti svojega veselja. Koj ko sva sama bila, mi jel je očitati, da sem ga neprijazno sprijela. In ko je slišal, da sva se še z gospo zgovorila. da prideve zvečer v gledišče, je dejal: „Fanika to nič, idi in povej gospej, da ne pojdeš." Ako bi ne bil on tako ukazovalno govoril, bi bila jaz koj šla in mu željo izpolnila. a to me je jezilo, da mi hoče on „komandirati", in odgovorila sem mu, da se ne da ta reč spreobrniti. — Na to se je vjezil, ter dejal, da že ve zakaj tako postopam, nekdo mu je namreč pravil, da sem mu — nezvesta in, da sem v necega igralca zaljubljena, da on bi ne bil nikdar tega verjel, a da je sedaj tega preverjen. Dalje mi je rekel da tega odslejne trpi, in ako v gledišče grem, bi bilo to za njega največe razžalenje . . . Da bi le on tako grobo govoril, ali ako bi jaz ne bila sama svoja. Imela sem ga tako rada! Kaj je bilo mani gledišče, kaj komedijant n celi svet! A mene je jezilo, da je bil tako ljubosumen in jezen.

„Tega ne trpim", pravim jaz na to jezna, „storim kar me veseli."

„Jaz pa nočem, da ideš v gledališče danes," odgovori on siljeno, koj ji moraš povedati.

„Nič ji ne povem,“ zavrnem, dobro pomni, da nisem še tvoja žena, ne pustim si od tebe ukazovati. Po teh besedah je bled postal ko zid, Roko mi podajaje pravi:

„Z Bogom, dobro se imej — ali naše ljubezni je konec.“

Meni je kri v glavo šla, pred menoj sem vidila iskre švigati, srce mi je strastno bilo, mislila sem, da mi poči.

Vendar sem bila tako pogumna, ter ga zavrnem: „Tudi dobro, midva ne bova vkup.“

„Tvoje žive dni me ne vidiš več“ reče on.

Rada bi ga bila nazaj klicala, kajti pomilovala sem ga že, a bila sem še prejezna in tako sem ostala ne vede kaj početi. — To sem pa vedela, da mi je tako tesno pri srci, in da brez Toneta bi živela le vse žive pni nesrečna. Zvečer sem doma ostala, izgubila sem veselje za gledišče, kajti v glavi mi je trgalo, da se mislila, da bom zblaznila. —

VII.

Čez ograjo vrtno gleda
Mnogo mimo vre ljudij
Deva bleda. deva bleda!
Njega od nikoder nij.

Poslednji večer sem ga kakor navadno čakala na vrtu pod staro trto na klopi sede. Bil je krasen večer Mislili sem, da se spokori in da pride k meni v vas. A varala sem se, v svojo sobo na okno sem slonela ter gledala tja čez vrtno ograja, po koji je imel priti. ne duha ne sluha ni bilo. Drugi fanti so v tropah dohajali po cesti prepevaje.

Mesec je gledal na moj žalostni obraz, kakor da bi me hotel pomilovati, zvezde bledile so že nekolike svojo barvo spreminjaje. Hlapec je že v hlevu živino napajal. Ta je bila za me strašna noč, ne bi bila vrjela, da bode taka. Vlegla sem se na posteljo, a šele, ko je solnce že vzhajalo, sem zaspala in ko sem se vzbudila, je bilo moje srce lahko in mirno. Ne bode tako hudo, sem si mislila, bil je jezen in ni vedel kaj govori, danes pride gotovo nazaj in me prosi odpuščenja, a kadar mu bodem povedala, da nisem v gledališču bila, bode zopet dober.

Kako sem isti dan svoja domača dela opravila ne vem, kajti zdelo se mi je, da sanjam. Vedno sem morala na Toneta misliti, — in vsakikrat, ko sem slišala domači zvon na velikih dvorih zvoniti, mislila sem, da on prihaja, a varala sem se, — bili so drugi, — pismonoša ali kak berač. Ta dan je minul in še drugi, upala sem še vedno, da Tone pride — a ni ga bilo nazaj. —

VIII

»Prepozno! Zastonj! Več dih mu ne veje
Ne vrne se več življenje mlado.«

Tretji dan zjutraj idem v sobo, da bi vse v red opravila, in ko to delam, berejo žlahtni gospod gospej iz časopisa o nekej nesreči, katera se je prepetila nekemu možu, kateri je na železnico legel im mu je vlak čez glavo šel. Koj — tako je bilo brati v listu — ni nobeden vedel, kdo je isti mož bil, kateri se je sam obsodil k smrti, po obrazu ni bilo ga mogoče več spoznati a njegovi suknji so bili našli v žepu nožič in zelen mošnjiček, katerega sem mu jaz šivala — kaj bi še dalje govorila? —

Ihte nadaljuje dekle, „On je bil, moj Tone je bil, kateri se je obupnost usmrtil. Od istega časa ne morem več slišati žvižganja odhajajočega ali dohajajočega vlaka, Vedno se mi zdi, da ga vidim z glavo na železju ležati, da se lokomativa bliža in ga zmelje. Jaz, le jaz sem vsega tega vzrok, moja prevzetnost je kriva njegove nesrečne smrti, ako bi ne bila tako grdo z njim govorila, bi bil on še sedaj živ, zaradi tega meni srce poči.“ „Za me ni več veselja na svetu.

„Uboga Fanika!“ de stara gospa sočutno, „to je gotovo velika nesreča, sedaj razumem, da te nič več ne veseli, preje sem bila pak že jezna na te, ko si delala, kakor da bi blazna bila. Zaradi tega te le pomilujem, a imela si mi to prej povedati. Bi bilo zate bolja.“

„Bolje?“ ponavlja ona z grenkim nasmehljajem, „Meni je pri srcu tako težko, tako težko! Ne morem ostati blizo železnice. Še danes odrinem. Morda dobim v stari hiši na podstrešju kak prostor za me, ako ne, bodem raje v gozdu prenočila.“

Ana položi roko na rame silno razburjenega dekleta

„Bodi pametna Fanika“ reče potem „jaz te v tem ne pustim iz hiše, danes moraš že tukaj prestati, za jutri so bodemo pa zmenili. —

IX.

Obraz mili tvoj po sili
Vedno mi je pred očmi,
Zdihajoče srce vroče
Vedno k tebi hrepeni.

Čujejo se glasovi in bližajo se moški stopaji. Stara. gospa stopi k oknu. Tiha noč je pokrivala lažnjivi svet. Bleda luna s srebrnimi žarki se je prikazovala izza oblakov jadraje po čarobnem nebnem oboku. Možje se bližajo, nesejo krsto, toliko je zamogla stara Ana s slabimi očmi videti. Zdaj potrka nekdo na okno in znan obraz stoji pred hišo.

„Odpri Ana“ pravi zdravnik, „ne moremo ubogega moža dalje nesti. „Stara Ana se žuri moževi želji ustreči. Deklica ji počasno sledi.

„Čuj Kristjan“ kliče Ana. bližaje se svojemu možu „kaj bode pak Fanika k temu rekla, da bolnika noter nesemo.“ „To nič ne pomaga“ zavrne zdravnik staro svojo, kajti ubogi mož ne sme zaradi tega poginiti.“

„Prinesite ga noter“ pravi dekle zmirnim glasom. Zdelo se ji je, da je prejšnja v srci goreča strast nekoliko pojema. Možje nesejo bolnika v sobo in ga položijo na posteljo. — Ana se je morala vsesti, preveč je bilo to za njeno občutljivo srce. —

Fanika je postala bolj energična, zažge luč in prinese mrzle vode in prtiče.

„Posveti mi, da lahko preiščem rane na glavi“, pravi zdravnik dekletu. —

Vzela je čišto osnaženi svečnik in stopi k postelji. Bleda je bila, a njena roka se ni tresla. Njene oči, so se obračale na ranjenca, kateri je v nezavednosti, mrliču podoben, na postelji ležal, a komaj ga je dobro videla, da izpusti bolesten izdihljej iz ustnic in svečnik ji pade iz roke in padša sveča ugasne.

„Kaj delaš Fanika“, pravi resno zdravnik, „Ve ženske vendar niste za rabo.“

„Ali se motim“ odgovori dekle, „on je mrtev, dolgo že mrtev.

Zdaj se vzdigne Ana, in se bliža z drugim svečnikom k postelji.

„Pojdi spat“ pravi ona prijazno, bodem že jaz svetila.“ Dekle ni ubogalo.

Zopet stopi k postelji, na vseh udeh jo mrzlica trese, in zopet upre oči na v nezavednosti ležečega. —

„Tone, Tone; vpije zdaji „ali si ti, je li to mogoč?“ „Ali si od mrtvih vstal?“ —

„Bodi tiho Fanika“ kriči Jože nevoljen, „kaj neki vse to pomeni.“

Fanika se položi roko na srce, kakor da bi hotela miriti naglo bijoče srce in žalosti bolno srce. Potem se poda v svojo sobo in sede na sofo blizo okna. Tako je sedela mnogo časa tiho in v mislih utopljena, Bila je kakor okamnjena, v njeni glavi se je vrtelo.

Kako je mogoče, da mrliči vstajajo, mislila se je, saj nas uči sv. pismo, da bode stoprav sodnji dan pred sodbo zopet navzočni, Lučica vgasne, Fanika ne vstane da bi drugo zažgala. Tako je dolgo časa sedela in njene misli so postale sanje, v sanje se je zazihala, Tonetu se jej je sanjalo. Njeni udje so bili kakor v železje okovani, ustnice kakor zvezane, ne dala glasu od sebe. —

(Konec sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Višji davčni nadzornik J. Lončar je imenovan finančnim svetnikom v Ljubljani, davčni nadzornik J. Kalan pa višjim davčnim nadzornikom. — Okr. sodnik v Ajdovščini Mihael Gabrijelčič je imenovan de. želnosodnim svetnikom v Gorici. — Sodni pristav dr. Silvin Hrašovec je premeščen iz Velikih Lašč v Maribor, sodnik pristav J Pogačnik iz Krškega v Kranj in sodni pristav Jos. Žmavc iz Žužemberka v Krško. — Avskultant v Ljubljani Milan Dolenc je imenovan sodnim pristavom v Žužemberku.

— **Cerkvene vesti.** Kanonično vmeščena sta bila te dni čč. gg Gustav Šifrar na župnijo Borovnica in Fr. Lakmayr na župnijo St. Jošt nad Vrhniko. — Mašniško posvečenje sta prijela Ferd. Zajec in Franc Ambrož.

— **Nadvojvodinja Marija Antonija, velika vojvodinja toskanska,** rojena 19. decembra 1814, je dne 7. novembra v Ortu pri Gmundenu umrla. Naj jej sveti večna luč!

— **Odlikovanje.** Finančnemu ravnatelju v Zadru Leop. Hočevarju je cesar podelil viteški križec Leopoldovega reda.

— **Castno meščanstvo** je podelila mestna občina Metlika deželnemu predsedniku baronu Heinu.

— **Novomeški most.** Novi zidani most, ki vodi naravnost s trga preko Krke, je srečno dogotovljen in se še porablja, stari most pa podirajo.

— **Izpraševalna komisija za ljudske in meščanske šole v Ljubljani.** V to komisijo so poklicani za dobo treh let gg. ravnatelj Fr. Hubad (načelnik), prof. Jakob Vodeb in prof. Vilibald Zupančič (načelnikova namestnika) Kot člani pa profesorji Fr. Levec, Ant Črnivec, Fr. Orožen, Vilhem Hubad, Ivan Macher, Ant. Zuntek, Ivan Benda, Anton Dekleva in učitelj Anton Maier

— **Peticije za vseučilišče in nadsodišče** so odposlale občine Homec, Smarca in Gojzd v kamniškem okraju in občina Šmihel-Stopič v novomeškem okraju.

— **Javna predavanja v Ljubljani.** V katoliškem domu prirejejo nekaj časa sem javna predavanja, kar je vse hvale vredno Zadnje predavanje je bilo v nedeljo. Predaval je č. g. dr. Ušeničnik o začetku in koncem sveta.

— **Slovenci in pariška razstava l. 1900.** V Ljubljani se je sestavil poseben odbor, kateremu je naloga, prirediti skupen obisk pariške razstave Slovenci bi pri tem nastopili kot posebna narodnost V tem odboru so: župan Hribar (načelnik), ces svet. Murnik (načelnikov namestnik), kanonik Sušnik, dr Krisper in notar Plantan.

— **Justifikacija v Novem Mestu.** Minoli petek je bil v Novem mestu obešen 22 letni M. Režek, ničvreden človek, ki je, jedva prišedši iz ječe, dne 24. julija t. l. na Gorjancih umoril Martina Kostrevca iz Gaberja, da se je polastil svotice 6 gld, katero je umorjenec imel pri sebi. Režek se je pred smrtjo izpovedal in je prejel sv. obhajilo.

— **Sadni trg** in sicer za namizno sadje priredi kranjska kmetijska družba v drugi polovici meseca novembra.

— **Novo gospodarsko društvo** se snuje na Igu, Dne 6 t m je bil osnovalni shod, kateri je bil mnogoštevilno obiskan.

— **Prvi slovenski parobrod** je dala napraviti firma Gorup Izpustili so ga te dni v Trstu v morje. Parobrodu je ime „Triglav.“

— **Primorski učitelji** so imeli v Trstu in v Gorici shode, na katerih so se posvetovali o korakih, ki naj jih store v prid regulacije učiteljskih plač in sklenili, poslati k cesarju deputacijo, naj izprosi njegovo podporo.

— **Sekcijski šef v naučnem ministerstvu gospod Anton Režek** se je mudil te dni v Ljubljani. Inspiciral je obrtno strokovno šolo in se informiral glede ustanovitve popolne obrtne šole. Ta velevažna pridobitev nam je popolnoma zagotovljena.

— **Poroke.** Dež rač. oficijal g. Ivan Frelih v Ljubljani se je poročil z gospč. Faniko Kobilca, gosp. Rajko Justin nadučitelj v Vremah z gospč Marijo Puppis iz Košane, gosp. Fran Sadnikar, trgovec v Celovcu z gospč. Marijo Posod in g. Bernard Perko železniški uradnik v Velikovcu z gospč. Minko Mešek jz Litije.

— **Neprijetno iznenadenje** V Trstu je prišel priprost človek na pošto. Ker zavitek, ki ga je hotel oddati, ni bil prav narejen, ga je uradnik vrnil. Neki navzočni gospod je uradniku rekel, naj moža pouči, kako mora biti zavitek narejen, a uradnik tega ni hotel storiti. Dotični gospod je stopil k kontrolorju, a tudi ta ni hotel ničesar storiti. dokler mu ni gospod povedal, kdo da je, namreč nadvojvoda Salvator.

— **Znamenita ustanova.** Slavni slovenski mečen gospod Josip Gorup, kateremu se ima slovenski narod zahvaliti za premnogo veledušnih ustanov in naprav, je v proslavo petdesetletnice cesarjevega vladanja daroval svoto 30.000 gld v svrho, da se napravi iz nje ustanova v podporo mladeničev slovenske narodnosti, kateri studirajo na kaki trgovinski aka-

demiji Ginjeni po tem novem dokazu redkega rodoljubja in veledušne požrtvovalnosti. Kličemo iz dna srca: Slava dičnemu mecenu Josipu Gorupu!

— **Družba sv. Mohorja.** Z razpošiljanjem družbenih knjig smo ra nokar pričeli. Razpošiljatev se je nekoliko zavlekla zaradi raznih zaprek, ki se navadno le prerade vsako leto ponavljajo, in ker je imela tiskarna letos s knjigo „Naš cesar“ zaradi večje oblike in mnogih podob podvojeno delo. Upamo pa, da bode baš ta knjiga po lepi vsebini in krasni zunanji obliki razveselila vse ude in da bode Slovencem trajen spomin petdesetletnice našega ljubljenega, toliko skušenega cesarja! Knjige razpošljejo se letos posameznim škofijam po tem redu: 1. goriška, 2. krška, 3. tržaška, 4. sekovska, 5. somboteljska, 6 senjska, 7. tržaška, 8. razni kraji 9. ljubljanska, 10. lavantinska, 11. zagrebška, 12. Amerika in Afrika. Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo „aviso“, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo čast. poverjenikom povrniti posamezni udje. One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbeni tiskarni, prosimo naj čim preje pošljejo po nje, da nam zaboji ne zastavljajo prostora, katera nam itak primankuje na vse strani. Odbor se bode po svojih močeh potrudil, da udje sedaj knjige čim preje dobe v roke — Romajte torej knjige v toli častnem številu po vsem slovenskem. Budite rojake, poučujte jih, zabajte in razveseljujte jih ter vnemajte v srcih njihovih ljubezen do Boga domovine in cesarja!

V Celovcu, dne 8. novembra 1898. Odbor

— **Umrl** je vpokojeni knjižničar dr Gotfrid Mays, jako učen in politično nepristransk mož.

Potres. — Dne 8. t. m. zvečer po 11. uri se je v Trstu in v raznih primorskih krajih primeril potres. Posebno močan je bil v Dalmaciji, kjer je v Benkovcu in v nekaterih drugih krajih poškodoval več poslopij

— **Samomor.** V Celju se je obesil sodni dijurnist Nalbritter iz strahu pred kaznijo, katera ga je čakala radi defravdacije.

— **Ponesrečil** se je 4. t. m. v Beli Peči tesarski mojster Jernej Burja iz Zaspa pri Bledu. Pri polaganju tramov je padel tako nesrečno z zida na tlak, da se je takoj ubil.

— **Stekel pes** priklatil se je zadnje dni s Hrvatskega in je v okolici Metlike popadel in ugriznil — kolikor se je moglo dognati — 23 psov in 2 gosi. Storilo se je vse, da se prepreči razširjenje steklosti. Stekli pes je ugriznil tudi posestnika Antona Kočevarja iz Radovič in sicer v roko. Kočevarja je okrajno glavarstvo takoj poslalo na Dunaj v Pasteurjev zavod.

— **Tatvina.** V Črmošnicah je gostilničar Ivan Penca dal svoji ženi denarnico, v kateri je bilo 300 gld. Žena jo je položila na posteljo v sosedni sobi. Dva hrvata sta to videla in denarnico ukradla ter zbežala.

— **Roparski napad.** Iv Bežek iz Predjame je te dni roparski napadel ponočnega čuvaja Ivana Petrovčiča iz Bukovja. Poskusil ga je ubiti in oropati, a mož se je rešil Roparja so zaprli.

— **Ubegli kaznjenci.** Iz kaznilnico v Kopru so v soboto pobegnili trije nevarni kaznjenci. Jeden izmed njih je s ponarejenim ključem odprl celici drugih dveh in potem so vsi trije srečno utekli iz poslopja ter v neki bližnji hiši dobili kmetsko obleko. V nedeljo zjutraj so jednega bogunov v Pomjanu ujeli, drugima dvema pa še niso prišli na sled.

— **Kurji tatovi.** V zadnjih dveh letih izvršilo se je na pereferiji Ljubljane več kurjih tatvin, ne da bi bila mogla policija zasledit tatove. Več sumnih oseb je bilo prijetih, toda spet izpuščenih, ker se jim ni dala izkazati krivda. Nekaj pred praznikom Vseh Svetih pa je izvedela policija, da so kurji tatovi na Golovcu, in da tamkaj pečejo in kuhajo purane. Policija je preiskala in prehodila ves Golovec, pa zastonj, tatovi so jo bili že popihali proti Štepanovi vasi. Na večer šel je oddelek v Stepanovo vas k nekemu kozolc, kjer so baje kurji tatovi prenočevali. Detektiv, kaieremu je bilo znano, kaka znamenja z žvižgom si dajejo kurji tatovi, če hočejo drug druzega poklicati, zažvigal je parkrat in na to priplazili so se takoj s kozolca znani kurji tatovi, katere je policija zajela in odvedla v zapor. Sedaj se ti tički, katerim žilica ne da miru da bi ne kradli, nahajajo na žabjeku. Vrednost ukradenih kokoši, puranov in rac znaša gotovo nad 100 gld. Tatovi so postopači Franc Levc, Iv Plavc in J. Bučar, Leopold Jereb in tisti, ki je bil ušel Perdanovim hlapcem in policiji po strehah v Vodnikovih ulicah. Vsi ti znani tatovi in prvi štirje so zaradi tega tudi izgnani iz ljubljanskega mesta.

— **Predrzna tatvina** Kočevska orožniška postaja je dobila pred nekaj dnevi od orožniškega zapovedništva v Ogulinu na Hrvaškém obvestilo, da se je šest znanih tatov odpravilo v Kočevje z namenom, da izvrše tam večjo tatvino. Vsled tega so bile storjene najobsežnejše varnostne priprave in so razen orožnikov patroljirali tudi finančni stražniki in gasilci. Zlasti se je gledalo na razne pristave, češ, tatovi bodo bržčas kaj užgali in splošno razburjenost porabili, da izvrše svoj namen. Jedna patrolja je naletela na tri sumljive Hrvate in jih ustavila, a jih zopet pustila iti, ker so rekli, da so drvarji in da iščejo dela. To so se mogli tatovi smejati, ko so tako po ceni odnesli kopita. Patruljiranje je trajalo vso noč, vrh tega pa je tudi skoro vsak posamni prebivalec imel svojo stražo. V pivovarni g. Petra Jaklitscha je bilo kar vse polno straš, samo v jedni sobi jih je bilo 17. A mej tem, ko so te straže popivale in patrolje patrolirale, so se tatovi vtihotapili v Jaklitschevo pivovarno in v najbližnji soseščini tiste sobe, kjer je sedelo 17 straž, vlomili železno Wertheimovo blagajno in odnesli 3000 gld. denarja.

— **Tatvina.** Dne 1 novembra dopoldne je hlapec Anton Gracer vlomil v hišo posestnika Novaka iz Čateža in mu ukradel 500 gld. Novaka so sicer kmalu ujeli, a denarja niso dobili pri njem.

— **Nesreča** Dne 10. novembra našli so ljudje v Gradašci v Ljubljani utopljeno žensko, katere nihče ne pozna. Ker ni na utopljenki nobene poškodbe in se je našlo pri njej 3 gld. denarja, se doumeva, da jo žena po nesrečnem slučaju padla v Gradašco, v kateri je našla smrt.

— **Atentat na ulici.** V Livornu je neki neznan jako fino oblečen gospod napadel na ulici policijskega uradnika Baroneta mu z britvijo prerezal vrat in potem odnesel pete. Še doslej mu niso prišli na sled.

— **Smrt v cirkusu** Posestnik cirkusa Belley je dajal v Meranu predstave. Predstavil je novega konja Konj je nakrat z zadnjo nogo udaril in ravnatelja Belleya zadel s tako silo v želodec, da je bil nesrečni mož hipoma mrtev.

— **Strašna lakota** divja, glasom poročila ruskih listov, v okrožju Turgaj, kjer žive kirgizi pa tudi daleč na okoli po vseh planjavah. Samo v okrožju Turgaj je vsled kužnih bolezni poginilo 200 000 glav živine, v okrožju Irgis pa 350 000 glav v vrednosti štirih milijonov rubljev. S tem so ljudje izgubili vse svoje imetje in zavladalo je med njimi tako pomanjkanje, da je že več sto ljudij umrlo od lakote.

— **Oče in sin** Blizu Beljaka je železniški paznik zagledal svojega sinčka, ta se igra na tiru, dočim se mu je bil vlak že približal na kacih 10 korakov. Mož je priskočil, da reši otroka, a bilo je prepozno, vlak je povozil in usmrtil oba, očeta in sina.

— **Roparski napad na železnici** Pred postajo Chersey pri Wiudsorju na Angleškem je neki mož poskusil skočiti z vlaka. Sprevodniku se je čudno zdelo, kaj beži in ker je bila moževa obleka raztrgana in mož nekoliko opraskan v obrazu, ga je prijel. Ko so pogledali v kupe, v katerem se je bil ta mož vozil, našli so tam na pol mrtvega gospoda, ki je povedal, da ga je bil oni mož mej vožnjo napadel, mu vrgel vrv okrog vratu in ga davil ter — misleč da je že mrtev — ga oropal.

— **Ponarejalec menic.** Lvovska policija išče židovskega denarnega mešetarja Adolfa Distlerja, kateri je bil ponaredil razne menice, dobil nanje 60 000 gld. in potem pobegnil.

— **Velika tatvina** Podmaršalu Bordolu na Dunaju je sluga necega druzega generala ukradel iz zapite miznice blizu 1000 gld. denarja in za 12 000 gld. vrednostnih papirjev.

— **Ujeti defravdant.** Roberta pl. Ullepitscha, sina predsednika okrožnega sodišča celjskega, o katerem smo v zadnji štovilki poročali, da je na Dunaju kot glavni blagajnik železniške družbe defravdiral večjo svoto in ž njo pobegnil, so že ujeli Dobili so ga v Švici in sicer v Curihu ter ga izročili dunajskemu sodišču, kateio je bilo mej tem dalo zapreti tudi njegovo ženo. Ullepitsch je ukradel kacih 15 000 gld., a dobili so pri njem samo neznatno svoto.

— **Vatikan električno razsvetljen.** V Vatikanu so vpeljali električno razsvetljavo z vodno gonilno močjo.

— **Važno podjetje** Francozi nameravajo zvezati s podmorskim tunelom Evropo in Afriko Tunel bi držal od Gibraltarja 41 *km* na ono stran do Algerije. Delo bi trajalo 7 let in bi vsak meter veljal 2500 frankov.

— **Hudodelstvo iz neumnosti.** Dunajska kuharica Ivana Schindler si je vtepla v glavo, da mora na vsak način zabogatiti. Ker v loteriji ni imeia sreče, začela je kupovati srečke in promese Porabila je v to ves svoj zaslužek. Vse te srečke in promese kupovala je pri jedni in isti trafikantinji, To je trajalo več let. Ker pa kuharica le ni in ni zadela nobenega dobitka, šinila jej je v glavo misel, da je tega kriva nesrečna prodajalka Zeller in sklenila je, se nad njo maščevati. Kupila je hudičevaga olja in ž njim rečeno Terezo Zeller polila. Zeller je grozno opečena. Kuharico so seveda zaprli. V ječi se do dobra prepriča, kako je sreča opoteča.

— **Zvit kupec.** Abraham Švare v Lvovu je šel kupit česna. Pride do kmeta Klina, ki mu ga proda za 40 kr. Žid da goldinar in zahteva 60 kr. Ljudij je bilo polno, kmet ni utegnil izplačati in je rekel židu: Tam na vozu sedi moja žena, naj ti ona da 60 kr Žid je dobil 60 kr. od žene, a je tekel h kmetu nazaj, ga zmerjal, da pri njem ne bo več česna kupoval, vrgel česen nazaj in zahteval, da mu kmet vrne goldinar, kmet da goldinar in žid je pri tej kupčiji zaslužil 60 kr. Tako je napravil tudi drugi dan, tretji dan pa ga je kmet prijel za vrat in ga izročil orožniku, kateri je zvitega Žida odgnal v zapor.

— **Političen dvoboj.** V četrtek zjutraj se je na Dunaju vršil dvoboj na sablje mej znanim poslancem Wolfom in poljskim poslancem Gniewotzem. Povod dvoboja je bilo to, da je Wolf v javni seji imenoval Poljake „ein Schmarotzervolk". Wolfova sekundanta sta bila poslanca dr Lemisch in dr Sylvester, Gniewotzeva pa Fvg. Abrahamowicz in Henzl. Razsodnik je bil podmaršal Schmidt. Gniewotz je bil ranjen na glavi in na roki in je bil s tem dvoboj končan. Wolf in Gniewotz sta si po dvoboju segla v roke.

— **Aretovan žurnalist.** Povodom potovanja nemškega cesarja v Jeruzalem, je neki italijanski list poslal tja svojega poročevalca. Ta je spisal poročilo, v katerem je trdil, da je sultan potratil za sprejem nemškega cesarja šest milijonov zlatov, dočim je svojim vojakom še sedaj plačo dolžan. To pismo so Turki na pošti ukradli in pisatelja zaprli. Vlada laška ga še ni mogla osvoboditi.

— **Vojni minister v cilindru.** Stockholmski časopisi brijejo norce, ker je šel vojni minister baron Rappe v sijajni uniformi s cilindrom na glavi h kronskemu svetu. Večina zahteva, naj se minister strogo kaznuje.

— **Hotele za ločene.** V Ameriki, v južni Dakoti, je mesto Fargo, kjer imajo posebne hotele za one zakonce, ki se hočejo ločiti. Mož in žena morata prebirati vsak v drugem hotelu tri mesece, potem ju šele razloči sodišče.

— **Razžaljenje Viljema II** Toliko razžaljenj Nj. Veličanstva pač ni nikjer kakor na Nemškem! Saj pa ne podaja tudi menda noben vladar toliko snovi slabim in dobrim dovtipom, kakor Viljem II. Zadnja številka „Simplicissima" je bila konfiscirana radi pesmi, katero je napisal igralec Wedekind v Monakovem, in h kateri je napravil humoristično sliko Th. Heine v Lipsiji. Slikar je že zaprt, pesnika pa so hoteli zapreti na odru, baš ko se je igrala njegova igra „Erdgeist". Ravnatelj Stollberg je prosil policaje, naj počakajo do konca predstave. Policija sta se postavila pred gardarobo Wedekinda. To pa si je napravil izvrstno masko ravnatelja Stollberga, ostavil garderobo in pobegnil v Švico

— **Nesreča na ladiji** Parobrod „Neva" se je zadel te dni na Nevi v Peterburgu ob neko drugo ladijo, v kateri je spalo 25 ljudij. Od teh se jih je rešilo osem, drugi so utonili.

— **Goreče ladije.** Iz Jekaterinoslava poročajo, da sta se na Dnjepru užgali dve ladiji, kateri vozita veliko množino petroleja.

— **Vzoren naroden častnik** je bil vsekakor te dni v dunajski garnizacijski bolnici umrli stotnik Fr Matovšek, ki je zapustil vse svoje premoženje narodnim češkim svrham. Sokolu, šolski družbi, Komenskega šoli na Dunaju i. dr. V svoji oporoki je pisal: „Moj češki narod in dragoceni materinski jezik sta mi bila v življenju vedno najdražja; bila sta mi edina tolažba v bojih življenja Ker pa kot častnik nisem mogel kazati se pri vsaki priliki Čeha, storim to v zadnji uri"

Da naše bralce in prijatelje škode varujemo, smo primorani, jih opozoriti, da se zopet poskuša, posnemanja obče priljubljene Kathreiner-Kneippove sladne kave v trgovino spraviti. Sploh se to poskuša na deželi, kjer ljudstvo še ni dosti v dobroti prave robe podučeno Mi svarimo vsakega, da ne kupi drugo sladno kavo kot le pravo, katera je v belo-modrih izvirnih zavojih s podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko z imenom „Kathreiner". Samo to sladno kavo je priporočil gosp. župnik Kneipp in le ta ima okus in dišava po bobovi kavi.

Phoenix pomada za lase

je bila na razstavi za zdravstvo in postrežbo bolnikov v Stutgartu 1890 l. odlikovana z darilom in je po izrazu zdravnikov in tisučih zahvalnih pisem edino reelno in neškodljivo sredstvo za gospode in dame, da si ohranijo bujno rast las, in katera zapreči izpadanje las in odstrani tekoj vse lišaje.

Za uspeh in neškodljivost se jamči!

Cena lončka **80 kr.** po poštnem povzetju.

K. Hoppe,

26—10 Dunaj, I. Wipplingerstrasse 14.

Loterijske srečke.

V **Lincu** dne 22. novembra t. l.: 2, 15, 9, 52, 53.
V **Trstu** dne 22. novembra t. l.: 57, 69, 62, 84, 71.
V **Pragi** dne 28. novembra t. l.: 42, 29, 14, 54, 77.

Tržne cene.

V **Ljubljani** dne 4. novembra 1898. Pšenica gl. 10.—kr. rž gl. 8.— kr., ječmen gl. 7.35 kr., oves gl. 6.40 kr. ajda gld. 10.50 kr., proso gld. 7.25 kr., turšica gld. 6.50 kr. leča gld. 12.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 10·— kr Vse cene veljajo za 100 kgr.)

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v zvršitev vsih tiskarskih del, kot: **knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila** (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani **litografiška dela v eni ali večih barvah.**

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo **knjig** za **mladino** ter razne **muzikalije.**

Cenik se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Zahvale!

Spoštovani gospod!

Zahvaljam Vas, da sté mi poslali tako izvrstno zdravilo proti kašlju in prsni bolezni. Porabil sem jedno steklenico trpotćevega soka, kašelj in prsna bolezen mi je skoro prenehala. Pošljite mi takoj še tri steklenice Vašega izvrstnega trpotćevega soka, a zraven še tudi 2 zavitka čaja proti kašlju. Z velespoštovanjem

Vaš hvaležni
JAKOB SUPPAN.
V Divači, 19. oktobra 1897.

Trpotčev sok (Spitzwegerich Saft), kateri deluje tako izvrstno proti kašlju, prsnim boječinam, hripavati, težkemu dihanju pa tudi za stare bolezni, dobiva se vedno svež v lekarni pri Zrinjskem, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Naj pazi vsakdo na varnostno znamka, ker samo tisti trpotčev sok je iz moje lekarne, ki ima na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena steklenici trpotčevega soka s točnim navodilom je 75 kr.

Razven trpotčevega soka je dobro rabiti proti kašlju tudi planinski čaj.

Cena jednega zavitka planinskega čaja proti kašlju je s točno pošiljatvijo 35 kr.

Oboje se pošilja vsak dan po poštnem povzetju. Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Cénjeni gospod lekárnik!

Pred kratkim časom sem naročil od Vas jedno stéklenico krepilnih švedskih kapljie, naredile so meni in mojim znancem tako dobro, da Vas moram za to dobro zdravilo nájtopleje zahvaliti. Blagovolite mi za moje znance še tri steklenice po 80 kr. po poštnem povzetju poslati.

S spoštovanjem
VID ZANIĆ.
Modruš, dne 26. maja 1898.

Prave krepilne švedske kapljice delujejo izvrstno proti vsem želodčnim bolečinam, popravljajo prebavljenje, čistijo kri, krepijo želodec. Po teh kapljicah izginejo vse želodčne in črevesne bolezni, a dobi se dober apetit

Paziti je treba na varnostno znamko, ker samo tiste švedške kapljice so iz moje lekarne, ki imajo na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena jedne steklenice krepilnih švedskih kapljic s točnim navodilom je 80 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček 20 krajcarjev.

Lekarna k Zrinjskemu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Naročila, katere znašajo 5 gld. in več, se pošiljajo poštnine prosto.

Zelo spoštovani gospod!

Moja žena je ležala tri mesce vsled trganja in bolečin v kosteh. Precej, ko je začela rabiti Vaše »mazilo proti kostnim bolečinam« je vstala že čez tri dni, in danes hvala Bogu, hodi. Zahvaljujoč se Vam za to izvanredno mazilo ostajam

pokoren sluga
Bartol Lisički.
Strmec pri Stulici, 22. aprila 1898.

Mazilo proti kostnim bolečinam (Fluid) je prav dobro zdravilo proti trganju in zbodanju v kosteh, protinu, bolečinam v križu, proti prehlajenju, pri prepihu i. t. d. Mazilo krepi oslabele žile in krepi stare ljudi, ki trpijo slabost na nogah.

Vsaka steklenica mora imeti varnostno znamko t. j. sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega hrvatskega bana, ker samo tisto mazilo je iz moje lekarne, ki nosi to varnostno znamko na steklenici.

Cena jedne steklenice mazila proti kostnim bolečinam s točnim navodilom je 75 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.